

Dr. Záhonyi András

SZAKMAI KIRÁNDULÁS SZÁZDRA ÉS ESZTERGOMBA

az AVE Kiállítóház szervezésében 2018. december 16-án

Százd

Egy Ipolysághoz közeli községbe vezetett az utunk Felvidéken, mely az egykori Esztergom-Selmec(bánya) főúton fekszik.

A százdi (Sazdice-i) Szent Miklós templom

A 14. századi falképegyüttest 1898-ban tárták fel Czobor Béla falukutatásának eredményeként. A freskók restaurálása 2000-2004 között történt (Vladimír Úradníček vezetésével).

1352-ben a község Szaracén Jakab királyi gyógyszerész birtokába került – ekkor épült a templom (Martin Bóna kutatásai, 2010).

A százdi templom emlékfüzete

Százd eredetileg egyhajós, gótikus templomában megtekintésre javasoljuk a négyzet alaprajzú szentélyt, a gótikus ablaknyílást, az ülőfülkét és a diadalívet.

A galériában a 12 apostol teljes alakú ábrázolása látható (127-135 cm magas plasztikus alakok, glóriával – köztük Szent Pál, Szent János vagy Fülöp).

Szent Pál falképe (a fényképen jobb oldalt látható)

A falképeken megfigyelhető ugyan az individualizálásra törekvés (eszközei: arcok, ruházat megformálása, attribútumok), de biztonsággal azonosítani eddig csak kettőt sikerült.

Krisztus feltámadása töredékes jelenetként maradt fenn. A diadalív belső oldalán remete Szent Antal (arca sérült) látható, bal oldalán pedig Szent Ferenc stigmatizációja. A jelenet felső részén (töredékesen) a Keresztrefeszített Megváltó ábrázolása található.

A templomban látható még a Szent Család vázlata a felszentelési kereszttel. Feltehetően a hajót is falképek díszítették. A falképeket statikus elrendezés és frontális ábrázolás jellemzi.

Prokopp Mária szerint felismerhető a képek kapcsolata Itáliával (trecento). Hasonló jellegűek, mint az Esztergomi Várkáporna falképei (Prokopp Mária megállapította, hogy a Várkáporna képein megfigyelhető a sienai iskola hatása, s padovai párhuzamok is felismerhetők.)

A százdi freskók kb. egyidősek a gombaszögi (gömöri) pálos monostor képeivel.

Az AVE (1065 Budapest, Hajós u, 21.) 2019-ben kirándulást szervez a régészeti feltárás és a gömöri templomok megtekintésére.

Az AVE tevékenységi körébe tartozik a Pálosok nyomában kiállítás sorozat szervezése 2018-ban, a fehér barátok hagyatékának rendszeres látogatása Balatonszemesen (Barát-dűlő), a Sziklatemplom bemutatása (Budapest – szakértője Pető Zsuzsa régész, középkorász, a Nemzeti Múzeum munkatársa, a bódvaszilasi templom-erőd kutatója és a budakalászi Kálvária-domb feltárója).

Látogatás az esztergomi Vármúzeumban

Bejártuk a Várban a látogatók számára megnyitott helyszíneket – a Királyi palotát, a Várkápolnát (Királyi Kápolnát, melynek falképdíszítése 14. századi), a Nagytermet (III. Béla idején épült), a Reneszánsz teraszt, a Lapidáriumot, a Várudvart, a Lipót teraszt, a Kis Román Palotát, a Márványteremet (benn áll egy festmény a XII. századi Porta Speciosa-ról.)

Porta Speciosa

Esztergomi érdekességek

J. M. Regiomontanus csillagász, matematikus Esztergomban élt 1467-1471 között.

A Bazilika előtt álló Mária-szobor felirata: „Magyarok Nagyasszonya! Maradj velünk!”

A Bazilika „elődje” a Szent Adalbert székesegyház volt.

Az ostromok alatt rommá vált, a Bazilika építése előtt eltüntették a romjait. Egykori gazdagságára ma a Bakócz-kápolna emlékeztet.

Az esztergomi Bazilika

Szent Adalbert keresztelte meg, majd tanította is Istvánt. Szent István a vár első templomában született, mely István vértanú tiszteletére épült. 1156-ban Marthyrius érsek megalapította benne a Boldogságos Szűz oltárát.

Forrás: varesztergom.hu/berelhető-termek-helyszínek/

A felvételek Marsovszky Zsuzsanna fényképei

Magyarok Nagyasszonya-szobor, Esztergom

Forrás: kozterkep/mapublic